

U d s i g t

over

Landhuusholdningssekskabets
Forhandlinger

i de to Aar

fra Udgang Junii 1817, indtil s. T. 1819.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1 2 3 4 5 6 7 8 9

I de fra Aaret 1808 til 1817 udkomne 4 Bind af Selskabets Skrifter er efterhaanden leveret Selskabets Historie fra Aaret 1802 indtil Midten af Aaret 1817, og i Landoeconomiske Tidenders 2det Binds 2det Hæfte findes en udførlig Fremstilling af det Vigtigste af det i Selskabet i Vinteren 18 $\frac{1}{2}$ Passerede. I Fortsættelse deraf meddele vi følgende Efterretninger fra de derefter forløbne 2 Aar.

* * *

Derfom Selskabets Bestræbelser med det paa Amager begyndte Skov anlæg vorde kronede med Held, er dette Foretagende et af dets mærkeligste, og fortjener derfor allerførst at omtales. I Landoeconomiske Tidenders 8de Binds 3die Hæfte er meddeelt actmæssig Beretning derom; i Collegialtidenden, 1818, No. 40, findes ligeledes en Notice om denne Foranstaltning, som Selskabets Præsident, Etatsraad Collin, bragte i Forslag og siden har ledet.

De 300 Edr. Land geometrisk Maal, som ved Landvæsenkommissionensmødet den 18de Maji 1818 bleve udlagte af Store Maglebyes Overdrev for at indtages til Skov under Selskabets Bestyrelse, bleve i samme Aar indhegnede med Grøft og Vold, og inddeelte i 12 Lodder, hver paa 25 Edr. Land. Af disse bleve i det første Aar tre tagne under Behandling. Til Ly er plantet henved 40,000 Stkr. canad. Poppel; af Hvid- og Rød-Gran ere plantede over 100,000 Stkr.; af Alt 15,000 femaarige Planter; i de sidere Steder flere Tusinde Stkr. af den hvide Elm; desuden er saaet: Gran, Birk, Hestekastanie og Agern. Af den Lod, hvorpaa er opført en Bolig for Opsynsmanden, er udlagt 3 Edr. Land til Planteskole. Skovstykkets nordre Linie (til Ullerup Overdrev) er 3,134 Alen; den østre Linie (mod Raagaard) 975 Alen; den søndre (mod den øvrige nu udfiskede Deel af Store Maglebyes Fælled) 3,582 Al., og den vestre Linie (udad Kallebodstrand) 15,68 Al. Et saa stort Hegn har kostet betydeligt. Jordsmønnet er forskjelligt; i de yderste Lodder mod Vest og Øst er det meget sandigt, i de midterste derimod stærk leret *).

* * *

Til de temporaire Foranstaltninger, som Regeringen saa sig nødsaget at føie i Krigsaaarene,

*) See herom Noten A efter dette Stykkes Slutning.

1807-1814, havde ogsaa overordentlig Anskaffelse af Brændsel for Hovedstadens Indbyggere, fordi den sædvanlige Tilførsel blev forstyrret. Den Commission, som af Hs. Majestæt var nedsat for at udføre denne Sag, var bemyndiget til, for at faae det Brænde, som deels udvistes af de Kongelige Skove, deels kjøbdes af private Skoveiere, hidført, baade at sætte Skibe i Requisition, og tilfige Bønder til Landtransporten. Endstjændt disse Transporter bleve betalte, saa gavede dog, som alle Naturalpræstationer og Tvangsarbejder, hyppigen Anledning til Klager. Da Commissionens Forhandlinger, efter Krigen, vare sluttede, dens Beholdninger successtve realiserede og Regnskab aflagt, befandtes der at være et temmeligt stort Overskud. I Finansministerens Forsøg til Hs. Majestæt desangaaende, vare de Besværligheder omtalte, som denne forresten aldeles uundgaaelige Foranstaltning havde medført i Særdeleshed for Bønderne i Sjælland. Dette bevægede Kongen til allertraadigst at bestemme, at en Deel af bemeldte Overskud skulde anvendes til disse Bønders Understøttelse, og det blev Selskabet betroet at sørge for Anvendelsen. Derom underrettedes Selskabet i en Skrivelse fra Geheime Stats- og Finansminister Røsting, saaledes lydende:

”Efterat de, af den i Mæret 1814 ophævede Commission for Kjøbenhavns Forsyning med Brændsel,

anskaffede, og ved dens Ophævelse i Behold værende Brandebeholdninger ere realiserede, og en betydelig Deel af den udkomne Sum er anvendt til nogle overordentlige Statsudgifter, har Hans Majestæt, under 3die d. M., allernaadigst behaget at bestemme, at den overblevne Capital skal deles imellem visse almeennyttige Instituter, der, af Mangel paa Fonds, enten betydeligen maae indskrænke deres Virkekreds til Tab for det Offentlige, eller tye til Statskassen, for at dække deres nødvendige Udgifter, hvilket foranlediger Usikkerhed i Calculerne over de sædvanlige Ressourcers Tilstrækkelighed."

"Til disse Instituter horer det Kongl. Landhusholdningsselskab, som af bemeldte Capital allernaadigst er stjenket en Sum af 40,000 Rbd. Navneværdie, med det Tilskjendegivende, paa hensigtsmæssigste Maade at anvende samme til Gavn for Agerdyrkning og Agerdyrkere, og dermed at gjøre Begyndelse her i Sjælland."

I Overensstemmelse dermed, besluttede Selskabet, at Capitalens Renter skulde i nogle Aar bruges til at befordre Bønderjorders rigtige Dyrkning i Sjælland, ved i de første Aar at tilstaae Dyrkeren en aarlig Godtgjørelse af 100 til 200 Rbd. i Sedler for de Udgifter, eller det Tab, der i Begyndelsen kunde blive Følge af en forandret Driftsmaade.

Til ordentlig Dyrkning ansees at hore, at Jorderne ere, i Forhold til Tillægget af Uger og Eng, samt begges Bestaaffenhed, hensigtsmaessigen inddeelte; at Saadestiftet fortjener oplyste Landmænds Bisald, samt at Jorderne i det Aar, de indtages til Drift, enten omhyggeligen behandles med fuld Brak, eller drives med Brakfrugter.

Selskabet udstedte desangaaende en Bekjendtgjorelse og Opfordring til Bønderne, Kæstere eller Selveiere, om at henvende sig til samme og ledsage deres Begjeringer med fuldkommen paalidelige Efterretninger om deres Jorders Bestaaffenhed: Udskiftning, Hartkorn, Størrelse, Veligheden, nærværende Drift, og den nye Drift, de agte at indføre, Gaardens Besætning og dennes Tilstand, Besiddernes Formuesforfatning m. m., som kunde sætte Selskabet i Stand til at gjøre det bedste Valg blandt dem som melde sig. I blandt de Ansøgende skulde de Bønder gives Fortrin, hvis Lodder forudsatte de betydeligste Grundforbedringer i Forbindelse med den planmaessige Dyrkning, og de, som erholdte Understøttelse, forpligtedes at underkaste sig de Forskrifter og det Tilsyn, som Selskabet nærmere maatte bestemme; i sidste Henseende vedtoges, at i Nærheden af enhver af disse Bønder skulde vælges en paalidelig Mand, der kunde paasee og indestaae Selskabet for, at Understøttelsen forsvarligen og hensigtsmaessigen anvendtes.

I Følge heraf indkom omtrent 50 Begjeringer, og efterat disse paa det noiaagtigste vare gennemgaaede, bleve følgende 18 Bønder valgte til, under forommeldte Betingelser, at understøttes i 3 Aar.

Paa Kjøbenhavns Amt:

Henrik Sørensen i Greve, under Tilsyn af Sognepræsten Dr. Schack i Sengeløse.

Kasnius Kasniussen i Kraghave, u. L. af Samme.

Christen Jensen i Siebninge, u. L. af Inspecteur Conradsen paa Bidstrup. — Christen Jensen havde Aaret i Forveien erholdt Selskabets 2det Hadersbager formedelst sin udmærkede Drift.

Søren Klarstob i Herstev, u. L. af Inspecteur Conradsen paa Bidstrup; han havde ligeledes og af samme Grund modtaget det 2det Hadersbager.

Peder Hansen i Hundie, u. L. af Sognepræst Møllerup i Greve.

Lars Hanssen i Ishoi, u. L. af Slotsgartner Petersen paa Frederiksberg.

Paa Holbøks Amt:

Anders Johansen i Stedstrup, u. L. af Sognepræst Jensen i Soderup.

Peder Hansen i Kirke-Eskildstrup, u. L. af Samme.

Jens Carlsten i Ludse, u. L. af Landinspecteur Die paa Cathrinedal.

Paa Sorø Amt:

Anders Jensen i Korsløv, under Tilsyn af Justitsraad Neergaard til Gundersløvholm.

Søren Hansen i Slotsbjergby, u. L. af Borgemeister Birch i Slagelse.

Hans Pedersen i Lammestrup, u. L. af Forvalter ter Schroder paa Euenstrup.

Paa Frederiksborg Amt:

Peder Svendsen af Vindefilde, u. L. af Landvæsens-Commissair Keilberg til Lindholmgaard.

Christen Hansen i Østbye, u. L. af Forpagter Engberg paa Selsøgaard.

Masmus Nielsen i Borup, u. L. af Amtmand Arctander i Frederiksborg.

Paa Præstø Amt:

Niels Olsen i Atterup, u. L. af Hs. Excellence Hr. Geheimconferentsraad, Amtmand Grev Danneberg Samsøe.

Christen Pedersen i Tyberg, u. L. af Major Neergaard til Tyberggaard.

Niels Adolph Bagger af Bakkebolle, u. L. af Grosserer Wassard.

Selskabet haaber, at kunne, i de følgende Aar, af sin egen Fond, paa denne høist hensigtsmæssige Maade, virke til Agerbrugets Opkomst, og har i 1819 dermed gjort en Begyndelse ved at forsikre

Udsbruger Dalgas paa Aldebertsminde, Weile Amt,
i tre Aar aarligen 200 Rbd., og forære ham
et Sæt af de nyere Ugerdyrkningsbredsaber.

Koruden disse ere, for planmæssig Drift, hædrede
af Selskabet, følgende Gaardmænd:

John Pedersen af Søborg, Frederiksborg Amt,
Peder Nielsen af Allindemagle, Sorø Amt,
der begge erholdt 2det Røger.

J. D. Skovgaard paa Vildhøigaard, Sorø Amt,
som tildeelttes en Svingsplov, en Extirpator,
og en Kartoffelhvveplov.

Christen Olsen af Kjaberup, Præstø Amt,
Peder Jensen af Nafide, samme Amt,
der begge tilkjendtes tredje Hædersbæger.

Dette sidstnævnte Hædersstegn er skjenket to Huus-
mænd for deres Lodders fortrinlige Behandling:

Jens Peder Pedersen i Ride paa Als,
Christen Eriksen af Allindelille, Sorø Amt,

og to Skolelærere:

Hans Jensen i Spjellerup, under Grevskabet Hol-
steinborg, og Tech paa St. Jørgensbjerg ved
Koeskilde.

Ligeledes fik, for sin Lods hensigtsmæssige Drift,
Huusmand Anders Olsen af Thorshunde, Kjøben-
havns Amt,

en Svingsplov.

* * *

Det, som noiest staaer i Forbindelse med den planmæssige Drift, er Sommerstaldfodring;

for derved at have udmærket sig, erholdt

Grosserer Mørch (siden død) paa Ydernæs ved Næstved, og constit. Schout i Store Maglebye, Procurator Laurigen,

hver den anden Medaille i Guld;

K. Conradsen paa Sletterodgaarden ved Middelfart, og Hans Sørensen af Kongslevgaard, Kronborg Distrikt,

hver det første Hædersbæger;

A. Klim af Kirkefyllinge, Sorø Amt, det andet Bæger.

Huusmændene:

Jens Jensen i Svenstrup Hestehave, i Odsherred, det fjerde Bæger;

Lars Nielsen af Butterup, Holbeks Amt, det femte Bæger;

Niels Pedersen i Lystrup, Randers Amt, det sjette Bæger.

* * *

Paa Bigtigheden af at aflede skadeligt Vand, har Selskabet i mange Aar gjort opmærksom. Af de Foretagender i den Henseende, hvilke i Aaret 1818 ere bleve Selskabet bekjendte, ere tre fundne fortrinlige:

Sandflugtscommissair og Proprietair Hasselbachs, Eier af Vestrupgaard, Hjørring Amt; han erholdt derfor den anden Medaille i Guld.

Evende Gaardmand, Hans Mogensen af Vandløse, Sorø Amt, og Peder Jensen af Østrupskovgaard, Odense Amt, tilkjendtes i samme Anledning, hver det fjerde Bæger.

Den store Vand-Udgravning, som i Maret 1817 iværksattes paa Falster ved Stiftamtmandens, Kammerherre Jessens, Foranstaltning, og hvorom han i 1818 meddeelte Selskabet en Beretning, som, efter Kongelig Befaling, er trykt (S. 58-70 i dette Bind), bør her ikke forbigaaes at nævnes, skjøndt Arbeidet er af et saa stort Omfang, at Selskabet ikke kunde paastjonne det.

* * *

Krigsraad Møller, Eier af Østergaard i Marhuus Amt, tilkjendtes Selskabets anden Medaille i Guld for den af ham foretagne betydelige Engvanding.

* * *

Selveier F. C. Bjerling i Nørre-Ørsløw paa Falster, erholdt den for Tillæg af Saar af reen swans Race, efter Kongelig Befaling, udlovede Præmie af 200 Rbd. i Sedler.

* * *

Til at udbrede Humlens Dyrkning blandt Bønderne paa Kjøbenhavns Amt, har en Ubenævnt, ved et af Selskabets Medlemmer, lovet 200 Rbd. aarligen i 3 Aar.

I Folge deraf har Selskabet udsat en Opmuntring af 15 Rbd. aarlig i de første 2 Aar, 5 Rbd. aarlig i de næstfølgende 2 Aar, og 10 Rbd. i det femte Aar for hver Skjeppe Land, som de Bønder, der desangaaende melde sig, hensigtsmæssigen dyrke med Humle, og forsvarligen vedligeholde. — Humlerødderne udleveres dem uden Betaling, og ved Anlæggene faae de Veiledning af Selskabets Planteur.

Kun tre have i det første Aar meldt sig:

Jens Pedersen i Jesøi,

Jens Andersen i Lundtofte,

Sotke i Kongens Enghave.

Af Selskabet har Huusmand Knud Nielsen i Steensrup ved Svendborg faaet en Belønning af 30 Rbd. for i en lang Række af Aar at have virket til Humleavlens Udbredelse, ved at anlægge betydelige Humlehaver for andre.

* * *

For betydelig Træfrugtavl fik Gaardmand Hans Larsen af Herfølge, Præstøe Amt, det fjerde Bæger. Uden at forsømme sin egentlige Bønderhaandtering, dyrker han sin Frugthave med mær-

kelig Kordeel, fordi han avler ikke blot mange Frugter, men tillige særdeles gode Sorter.

For Havedyrkning i Forbindelse med Plantning af vilde Træer tilkjendtes Gaardmand Jens Pedersen af Nvedøre 75 Rbd., i Overeensstemmelse med hvad, der i Maret 1818 var udlovet for 1500 velvorne Træer paa Bondejord. Hans Kone, Dorthé Hansdatter, havde megen Deel i disse Anlæg, og dersom hun og han skulde foretrække et Hæderstegn, vilde de erholde det tredie Bæger, med begge Navne.

For Havedyrkning, Humleavl og Mergling, erholdt Gaardmand Christopher Hansen af Thalden, Assens Amt, det andet Bæger.

For vilde Træers Plantning fik Gaardmand Christen Hansen i Tofte i Lolland det første Bæger; ligeledes og især for Pileplantning til Hejn og til Salg, fik Gaardmand Jens Madsen i Korredalbye ved Roeskilde, og

Gaardmand Ole Justesen af Soddinge, hver det femte Bæger.

Skolelærer Niels Mortensen i Benneæs paa Thorsenge tilkjendtes det tredie Bæger for hans Virksomhed ved at anlægge Haver m. m.

* * *

Det tredie Bæger tildeelttes Sognefoged Schouboe i Bjerrebye i Lolland, for Mergling og Grøfste-gravning;

det fjerde Bæger: L. P. Smidt paa Brides-
løselille Mark ved Køeskilde Kroe, og:

Gaardmand Hans Pedersen af Steenstrup,
Sorø Amt, for Grundforbedring;

det femte Bæger: Gaardmand Jens Ander-
sen af Lundtofte, Kjøbenhavns Amt, for roesvær-
dig Virksomhed i adskillige Dele af sit Nolsbrug.

Gudmundur Møller paa Langøre ved Havn-
fjord i Island, erholdt en Belønning af 50 Rbd.
for at have dækket nøgne Klippestykker med
Jord, og deri saaet og plantet.

* * *

For i en lang Række af Aar at have forfæ-
rediget udmærket gode af de saakaldte engelske eller
Svingplove, tilkjendtes Hjulmand Ole Madsen
af Sjentofte, Kjøbenhavns Amt, det fjerde Bæger,

* * *

Den anden Medaille i Guld tildeeldes Perga-
ments- og Trommefabrikant Holzweissig i Kjøben-
havn, for en af ham opfunden Spaanestjætes-
maskine;

Den tredie Guldmedaille: E. Børnsen af
Kjøbenhavn, for den af ham i hans høie Alder
udviste særdeles store Huusflid;

det første Bæger til: Gaardmand Peder Lar-
sen af Uggerløse, og:

1ste Bind 3die Hefte.

(21)

det fjerde til: Hans Rasmussen af Bjerre Bye, Svendborg Amt, for Steengjerdens Reising;

det andet Bæger til: Skolelærer Jens Olsen Storm i Kirkestillinge, Sorø Amt, for Ungdommens Underviisning i Agerbrug og Havedyrking;

det sjette Bæger til: Gaardmand Niels Rasmussen i Lønnerup, Odense Amt, for Naarfattes Udrøddelse;

den anden Medaille i Guld til: Karen Anders Datter, Gaardmand Søren Pedersens Hustru af Haagerup under Baroniet Bræhetrolleborg, og til:

Chirurg Figadts Enke paa samme Baronie for udmærket Huusflid;

den tredie Sølvmedaille til: Maren Pedersdatter, Gaardmand Jens Hansens Hustru i Paastrup, Frederiksborg Amt, til:

Finantsbud Jepsens Kone, Grethe Wilhelmine, i Kjøbenhavn, og til:

Caroline Lau, ligeledes af Kjøbenhavn, for sjelden Huusflid.

For Opførelse af en Hørtørreovni til fælleds Afbenyttelse for Omegnens Beboere, erholdt Gaardmand Just Nielsen i Velling, Viborg Amt, den udlovede Understøttelse af 200 Rbd. Sedler, og:

for at have onført en Bagerovn og Kølle paa Marken til Gaardmand Ole Nielsen af Skaf, serup, under Brevskabet Holsteinborg, en Belønning af 50 Rbdlr. Sedler.

Fire Laanebogsamlinger for Almuen, nemlig: for Kong og Drølev Menigheder i Kjøbenhavn — i Bithen under Krynsborg Brevskab — for Magleby og Holtug Sogne i Præstø Amt — for Solsted og Vedtofte Sogne i Assens Amt; — og et Læseselskab for Skolelærerne i Kallers Sønder Herred, erholdt Bidrag for Selskabet.

* * *

Med Hæder er omtalt:

Kjøbmand J. Müller i Kallundborg for de af ham foretagne høist betydelige Forbedringer ved en Bondegård, Narbyegaarden kaldet;

Pastor Birch til Morre-Nabye, Assens Amt, for hans Præstegaards Jorders Forbedring;

Mechanicus og Dannebrogsmænd Gillespie for den af ham, efter engelsk Opfindelse, forfærdigede Dampovn i Form af en Cylinder til at opvarme Værelser, især brugbar i Vaaninger, hvor mange Kaffelovne stulles bruges;

Kjøbmand Lars Bøggild i Aalborg for en af ham i Aaret 1818 tæt ved Byen anlagt høist betydelig Pileplantning;

Anne Marie Tonnesen af Kjøbenhavn, og
Anne Olsdatter af Karleboe, Hirschholms Dis-
trict, for Suusfid;

Gaardmand Lars Nielsen af Hornebye, Kron-
borg District, for adskillig sjelden Vindskibelig-
hed; og:

Wøller Anders Larsen af Sammeldams Mølle
under Grevskaftet Vedelsborg i Syen, for Plante-
ning.

* * *

For skriftlige Udarbejdelser ere i disse to Aar
tilkjendte følgende Præmier:

Den første Guldmedaille til: Justitsraad og
Politimester i Helsingøer Maribo for en Af-
handling om hvorledes Landpolitiet, med Hensyn
til Agerdyrkingens Fremme, bør organiseres;

den anden Guldmedaille til: Lector i det
danske Sprog H. E. Görtzche i Kiel for et Udmær-
skrift, under Titel af Anders Johansen eller den
brave Bondes Liv og Levnet;

den tredje Guldmedaille til: Lands-Overrets-
samt Hof- og Stadsrets-Procurator Hasle for
en Afhandling om Selveiendoms Indspørelse og
Midlerne til at borttrødde dem;

ligeledes til: Sognepræst Bjarne Urngriimsen
i Borgesfjords Syssel i Island for et Skrift om
Lavedyrkingens Nytte og Vigtighed for Is-
land;

og til: Sognepræst G. F. Weinschenk til Krummerup i Sorø Amt for en Afhandling om Markfred.

En af Sognepræst W. R. Frost indsendt Beskrivelse over Vaarbasse og Zeinsvig Sogne fandtes at indeholde adskillige interessante Bemærkninger over en lidet bekjendt Hede-Egn i Jylland.

* * *

I Selskabets Møder har i dette Tidrum følgende Oplæsninger fundet Sted:

af Etatsraad, Professor, Ridder Viborg (den 12te Nov. 1817) Bidrag til Boghvedens økonomiske Historie;

af Lieutenant Hansen, Eier af Roeskilde Kro, (den 14de Januar 1818) en Afhandling om levende Segn.

af Pastor Ronne (den 4de Februar) Betragtninger over Sattigvæsenet;

af Professor Viborg (den 25de Februar) en Afhandling om Saareavlens Skæbne i Danmark;

af Kammerraad Drewsen (den 17de Marts) om nogle Angreb paa Thær i Anledning af hans sidste Skrifter;

af Saunne (den 2den Decbr.) Efterretninger om og Bemærkninger ved Sinclair's Code of Agriculture;

af Statsraad Zeuthen (den 23de December) en Oversættelse af en Deel af Revision der Ackerbausysteme, von J. G. Koppe;

af Statsraad, Professor, Ridder Viborg (den 20de Januar 1819) om Staldfodring, som et Middel til at befordre Uldens Mængde og Siinhed hos Saarene;

af Pastor Konne (den 3die Februar) nogle Betragtninger i Anledning af Landmandens Skatter og Afgifter;

af Professor Ridder Orsted (den 17de Febr.) en Afhandling, indeholdende en almindelig Plan, hvorefter Træet kan benyttes til Opvarming, Lysning og adskillige andre Siemed.

Oberstlieutenant Falkenskjolds Bemærkninger om Saltet som Gjødningsmiddel (den 10de Marts).

* * *

I Følge det Selskabet, ved Kongl. Befaling af 23de Januar 1817, paalagte Hverv, at søge for, at tre islandske Bønder sønner, mellem det 18 og 25 Aar, kunde i 2 til 3 Aar her opholde sig for at lægge sig efter Havedyrkning, Kartofselavl, Træplantning og Huusdyrenes Behandling, og efterat Øvrighederne i Island vare tilskrevne, at vælge tre Subjecter, som havde de forestkrevne

Egenstaber *) og i den Anledning vilde reise hid, ankom i Efteraaret 1817 Thorder Danielsen fra Nord- og Øster-Amtet og Thorstein Thorsteinien fra Sønder-Amtet, og i Efteraaret 1818 Thorvald Sivertsen fra Vestre-Amtet. — Om Sommeren have disse unge Mennesker, der for deres Lærvillighed, sædelige Opførsel og Klid fortjente det bedste Vidnesbyrd, opholdt sig, den ene hos Kammeraad Dreyfen, den anden hos Slotsgartner Petersen, den tredie hos Handelsgartner Bannow, og om Vinteren have de i Kjøbenhavn besøgt Værksteder, faaet Underviisning i Frihaands- og Bygningstegning, øvet sig i Skrivning, Regning og dansk Læsning, og hørt Forelæsninger paa Veterinærskolen.

* * *

Den berømte engelske Agronom, Baronet John Sinclair, tilsendte Hans Majestæt Kongen et Exemplar af sit Værk: The Code of Agriculture, skrevet 1817; fra Hs. Majestæt blev det tilstillet Selskabet, for at dette skulde afgive Betænkning saavel over Bogen i Almindelighed, som i Særdeleshed over det af Forfatteren fremsatte Ønske, at Bogen maatte oversættes paa Dansk og Bemærkninger over samme meddeles. I Novbr.

*) See herom Selskabets Skrifter, ny Samling, 4de Bind S. 497 ff., og Landøkonomiske Tidendens 6te B. S. 306.

1818 afsaab Selskabet den befalede allernaadigste Betænkning, som gik ud paa, at Skriftet er et af de indholdsrigeste og lærerigste, som den landøkonomiske Literatur har at fremvise. Da Forsfatteren, Stifter af det engelske Landhuusholdningselskab (board of agriculture), har benyttet den store Mængde af de til bemeldte Selskab indkomne Indberetninger over Landvæsenets Tilstand i alle Englands og Skotlands Egne, har bereist sit Fædreland med Hensyn til at udgive en saadan Veiledning og selv er praktisk Agerdyrker, saa indeholder Skriftet en Masse af Erfaringer, som forsjebes vilde søges i noget andet Skrift, men tillige ogsaa næsten blot Erfaringer, hvoraf adskillige have kun local Interesse. I Henseende til Bærkets Oversættelse paa Dansk, yttredes, at det var unægteligt, at et saa fortræffeligt Skrifts Indlemmelse i Literaturen vilde være en Berigelse for den; men at det tillige var vist, at en Oversættelse var et aldeles ikke let Arbejde, og fordrede Fleres Deeltagelse, og at det tillige neppe vilde kunne udfomme uden Dpoffrelse.

Under 1ste December 1818 modtog Selskabet Kongelig Befaling om, at besørge Bærket oversat. Til at fremme Arbejdet anvistes allernaadigst 500 Species.

. Af Oversættelsen er nu (August) omtrent Halvdelen færdig fra Pressen. Det ny Dplag, som i 1819 er udfommet af Originalen, har man

labet hidkomme, for at benytte de Forbedringer, det indeholder, ved Oversættelsen.

* * *

Da man var bleven underrettet om, at Directeuren ved det Kongl. franske Conservatorium for Kunster og Haandværker i Paris, Christian, havde opfundet en Maskine, ved hvis Hjelp Sæt og Samp brydes, uden i Forveien at rødes, at den ved adskillige Forsøg havde bestaaet sin Probe, og Opfinderen derfor var bleven hædret med Veres- legionens Kors, tilskrev man den Kongl. danske Gesandt i Paris, Generallieutenant Grev Walterstorff, om at skaffe Selskabet en Model deraf. Hs. Excell. havde den Opmærksomhed for Selskabet, at forære det en fuldstændig Maskine; og efter de smaa Forsøg, som man hidtil har havt Leilighed til at gjøre dermed, synes den at svare til Hensigten. For at erholde mere Visshed derom, er den nu udlaaent til Grev Holstein paa Holsteinborg, hvor den prøves i det Store. Beskrivelse og Tegning af den, lader Selskabet bekjendtgjøre, saavel som af en til samme Diemed i England af Lee opfundet, men derfra noget forskjellig, Brydes Maskine.

Denne Sag synes overalt at have tildraget sig Oekonomernes Opmærksomhed. Af de offentlige Tidender har man seet, at der i Neapel arbeides paa lignende Maskiner, som gjøre Rodning

gen overflødig; man er der gaaet saa vidt, at det er blevet forbudt at røde i Lago d'Agnano "fordi Omegnen forpestes ved Lugten, og bliver usund ved Uddunstningerne."

I en Hørfabrik, tilhørende H. H. Grover og Sprenger i Schillerblage ved Hannover, skal man have en ganske fortrinlig Maskine til dette Bie-med.

* * *

Efter det danske Cancellies Anmodning afaad Selskabet en udførlig Betænkning om, hvorvidt det kunde forebygge Møllefvig, naar Møllerne befaledes at modtage og aflevere Kornet efter Vægt. Et Udtog deraf findes i Collegialtidenden, 1819, No. 14. — Resultatet af Betænkningen var, at da den svigagtige Møller kan paa andre Maader bedrage og skade sine Møllegjester, saa er der ved' huii Foranstaltning ikke meget udrettet. Iøvrigt gav denne Undersøgelse Anledning til nogle Ønster om Kornvarers Lørring og deres Kjøb og Salg efter Vægt i Forening med Maal.

* * *

Om Berberiffernes formeentlige Skadelighed for Rugen, og om nogen Regjeringsforanstaltning burde søies i den Henseende, maatte Selskabet, efter Kongelig Befaling, atter i 1818 gttre sig. Det gjentog, hvad det i 1812 havde

anført, at Det, efter de hidtil bekjendte Undersøgelser, ikke fandt sig overbeviist om, at denne nyttige Væxt havde de skadelige Egenstaber, som tillagdes den, endstjøndt denne Paaastand i de siden forløbne Aar ofte er gjentagen som en afsjort Sag, og stjøndt mange troværdige og sandhedsfjærlige Landmænd staae i den Overbeviisning, at Berberissen mere end andre Buskarter, som anvendes til Hegn, kunde foraarsage Rust paa Kornet, kjendte Selskabet dog ingen Erfaring eller noget Forsøg, som uimodsigeligen beviste en saa aldeles mod al Analogie og de hidtil antagne Naturlove stridende Egenstabs hos Berberisserne, som den angivne.

Da imidlertid denne Sag ved de hyppige Klager i og udenfor Landet har opnaaet en mærkelig Celebritet, og dens Afgjørelse er ligesaa vigtig for Oekonomen, som interessant for den Naturkyndige, saa synes den at qualificere sig til en alvorlig praktisk Undersøgelse i det Store, og denne troede Selskabet bedst vilde kunne finde Sted, naar der paa de Kongl. Godser anstilledes de fornødne Forsøg, paa den Raade, som Professor i Botaniken, Horneman, tilraader i sin Afhandling om Berberisserne.

* * *

Selskabets Formuestilstand i 1816 og 1817 sees af Regnskaberne at være følgende:

Indtægt:

	1816.		1817.	
	Rbd.	§.	Rbd.	§.
Hans Majestæts aarlige Gave	1875		1875	
Ligeledes fra Allerhøiſtsamme	375		375	
Godtgjørelse iſtedetfor Porto, frihed	375		375	
Aarlige Bidrag fra Selskabets Medlemmer	3789		2849	32
Af Planteskolerne	2231	20	1188	76
Renter af Selskabets Fond .	1679	78	2970	51
For ſolgte Skrifter			107	88
	10325	2	9741	55

Udgiſt:

	1816.		1817.	
	Rbd.	§.	Rbd.	§.
Underſtøttelſer, Præmier og Agtelſes-Tegn	952	81	3396	28
Comptoirhold, Porto, Bog- trykning, Bogbinding ic. .	2215	33	2738	59
For Anlæg af Bønderhaver, til Planteskolerne, en Byg- nings Opførelſe for Opſyns- manden i Avedøre Plante- ſkole	5312	49	2338	83
	8480	97	8473	74

Selskabets rentebærende Fond var:

1816 = 33960 Rbd. S. B. og 1300 Rbd. N. B.
1817 = 33960 — — og 42800 — —

I Maret 1819 har Selskabets Fond erholdt en Tilvæxt af 5000 Rbd., hvilken Sum nu afdøde Veiermester Andreas Thomsen, ved Testament, har stjenket dertil.

* * *

Som en Veiledning for at bedømme Mængden af Forretningerne ved Selskabet anføres, at Antallet paa indkomne Breve var i 1816 = 145 Stfr., i 1817 = 189 Stfr., og i 1818 = 320 Stfr. Fra Selskabet expederedes i 1816 = 72 Breve, i 1817 = 95 Stfr., og i 1818 = 181 Stfr.

* * *

Professor J. W. Hornemann, som i næsten 15 Aar har været Selskabets Secretair, frasagde sig ved Udgangen af Maret 1817 sit Embede, for medelst forøgede Forretninger som Universitetslærer. — Paa Præsidenternes Forslag besluttede Selskabet, at Posten indtil videre ikke skulde besættes, da Præsidenterne vilde besørge Forretningerne i Secretariatet ved Hjælp af en Skriver.

* * *

I December 1817 gjenvalgdes Etatsraad og Cancelliedeputeret Ørsted, hvis Embedstid var udløbet, til Præsident. I Decbr. 1818 tilfaldt det Etatsraad Zeuthen, som i 12 Aar havde vær

ret Selskabets Præsident, at septræde. I hans Sted valgtes Kammeraad Drewsen. (B.)

Noten A.

Man kunde spørge — ja! man har maaskee spurgt: Er dette Skovanlæg, saa nær Kjøbenhavn, ogsaa hensigtsmæssigt? Er det rigtigt at plante Skov paa det frugtbare Amager, hvis Jorder bør kunne yde langt mere, naar de dyrkes med Sæd, end naar de tilplantes?

Jeg nægter aldeles ikke, at dette Spørgsmaal ved første Biekast, synes at være saare besvøret; thi hvilken, især af de bedre, Landmænd, vil ikke føle sig overbevist om, at mere, endog betydeligen mere, maatte kunne udbringes af disse Jorder, naar de paa hensigtsmæssig Maade dyrkes, saa nær Kjøbenhavn, end nu, da de beplantes. Turde vi altsaa antage, at det nu udstiftede Overdrev strax kunde bringes under kraftfuld og rigtig Dyrkning, saa burde maaskee inter deraf været beplantet. — Men det er derpaa jeg, med flere af Landhuusholdningselskabets Medlemmer, saare tvivle; og turde man end forudsætte, at disse Jorder strax bleve tagne under Ploven, saa blev dog endnu Spørgsmaalet, hvorvidt denne Dyrkning under de forhaanden værende Forhold blev hensigtsmæssig.

Sil raae Jorders Opdyrkning fordres stedse en efter Omstændighederne større eller mindre Ca-

ptal, og i nærværende Tilfælde Naadighed over et betydeligt Partie Gjødning. Kunde end en Deel af de Amagere, der have Part i det nu udstiftede Overdrev, tilbeibringe hiin, saa kan jeg dog ikke skjønne andet, end at denne fattes dem, og at Gjødningen ikke bør beroves de gode Jorder, for at lægges paa de raae, er en Ertening, der vel i de fleste Tilfælde holder Stik, og hvorom formodentlig de fleste bedre Agerdyrkere ere enige med mig. Men er det efter min Formening rigtigt, at Capitalen til nye Opdyrkning fattes, og vist, at Gjødningen dertil ei er forhaanden, saa troer jeg Enhver vil med mig erkjende, at intet var i dette Dieblik at vente af hiin Overdrevs Dyrrkning. En anden Sag var det, om Afgangen til Renovationskolen paa Amager var forbunden med færre Vanskeligheder end dem, hvorover næsten hver Agerdyrker paa Amager, som ønsker for Alvor at benytte dens Forraad, jævnlig klager. Vel tilstaaer jeg, at den Mergel, der mange Steder ligger temmelig høit, kunde mægtigen bidrage til disse Jorders Opdyrkning; men jeg spørger: Er der Udfigt til, at de nærværende Eiere af den omhandlede Deel af Overdrevet, ville benytte denne Mergel. Med Undtagelse af et Par meget vindstibelige Agerdyrkere, kjender jeg ingen paa Amager, der benytter Mergelen.

Det har derfor stedse været min og Fleres Overbeviisning, at hiint Overdrev vilde endnu

i lang Tid, enten forblibe udyrket, eller hvad der endnu var værre, maaskee opbrydes og udmagres ved en hensigtsløs Dyrkning. I denne Overbeviisning stete Forslaget til den Plantning, der nu iværksættes, og dette vandt saameget mere Bifald, som denne De er aldeles blottet for Brændsel og Gavntammer, hvorved dens Indvaanere nødes til langt borte fra, ja undertiden fra Frederiksborg-egnen, at hente det fornødne Brændsel, hvortil naturligviis megen Tid og megen Kraft anvendes, der ellers kunde være brugt til Jordernes bedre Dyrkning. Ved derimod at opelste en Skov paa 300 Edr. Land, haabede Selskabet, naar denne Plantning lykkes, engang i Tiden at befrie Amagerne for saa svær en Byrde, og at give dem Leilighed til, at henvende uafbrudt Opmærksomhed paa deres Jorders bedre og hensigtsmæssigere Dyrkning.

Hvad der imidlertid i dette Dieblif hæver af Tvivl om dette Foretagendes Rigtighed, er, at de nærværende Ciere af den nylig udskiftede Overdrev ere, som man siger, blevne enige om, for det første at lade den ei beplantede Deel forblive i sin hidtilværende raae Tilstand, dækket af store Luer, og blot at benytte den som Græsgang! Herved bliver det indlysende, at den tilplantede Deel ei er undraget Svævlen, men blot forvandslet fra Overdrev til Skov. Naar denne engang sælides, da er det maaskee Tid at opdyrke den Jord, hvorpaa den stod; da vil den betvinges

af Ploven og nye rige Afgrøder, men de daværende Jorddyrkere skulle da erkjende, at netop denne Skov, og de Fordelse, som de have draget af den, have tildeels givet dem Midlerne ihænde, til deres gamle Jorders bedre Dyrkning, og derved gjort dem mueligt at foretage en hensigtsmæssig Dyrkning af de raue Jorder, der under nærværende Forhold bragte under Ploven, neppe vilde vordet forbedrede, men rimeligvis slettere end Agerdyrkerne modtog dem fra Naturens Haand.

Noten B.

Da den nyvalgte Præsident, disse Tidenders Udgiver, den 20de Januar 1819 første Gang præsiderede, fremsagde han efterstaaende faae Ord:

Ei kan jeg for første Gang indtage denne Plads, uden at bevidne Selskabet min Tak, for den mig vederfarne Ære, ei uden i faa Ord at lægge de Bøsser for Dagen, hvormed jeg har modtaget mit Valg, dette Valg, som jeg ikke ventede, end mindre søgte, da Stemmen i mit Indre lydelig forkyndte mig, at jeg selv uden dette smigrende Bevis paa Selskabets Velvillie, var redebon til at offere det, og dets ædle Niemed, al den Tid, al den Kraft, hvorover jeg formaaede at raade.

Dobbelt hædrende føler jeg imidlertid mit Valg at være mig, nu, just i en Periode, da vort 1ste Binde gik Hæfte.

Selskab med fornyet Kraft atter er traadt i Virksomhed; nu da Smaating mindre og mindre synes at ligge inden for dets Virkefæds, men derimod store Foretagender, der gribe ind i det Heles Gang, eller dog virke i en vidt strakt Kreds, synes at være Maalet for dets Bestræbelser! Ja, jeg seer det grant, at ved tre Foretagender, for hvilke vort Selskab allerede har virket eller fremdeles virker, skal det især omstraales af en Glorie, der skal lyse for dem som komme efter os, og liig Stjernen, lede dem paa rette Veie. Jeg mener: vort Selskabs Bestræbelser for varig Markfred, for Plantningen paa Amager, og for vore Bønderjorders planmæssige og hensigtsvarende Dykning.

Fra vort Selskab skete det Forslag, hvorved det Kongl. Rentekammer bebøgedes til at adspørge Amtmændene, og senere — velsignet være denne Dets Daad! — at skænke os et Løbbud, hvorved varig Markfred sikres os, naar vi ved at paastjønne dette store Gode, først vorde det værd!

Fra vort Samfund skete Forslaget til Plantningen paa Amager, der nu iværksættes af samme Aand og med samme Aand, som Ideen undsfangedes; ja! med saadan Omhu og saadan Hurtighed, at det forbausede Kjøbenhavn snarlig skal

skue en Skov der, hvor Kuglen nylig neppe fandt den Qvist, hvorpaa den kunde gynge sig, eller det Blad, hvorbag den kunde skjule sin Røde.

Fra vort Selskab udsprang den Idee, ved Understøttelse og Underviisning at lede lærvillige Bønder paa rette Veie. I atten saadanne have vi i dette Dieblif atten Disciple, der skulle udbrede den sande landoconomiske Troe og omvende de Bantroende!

Saadan er vort Selskabs Id. Fædrelandsdennen stuer den med varm Deeltagelse, og selv vor Konge viser os Velvillie og skjænker os Tillid. Maae da ei den ærefjære Mand føle sig hædret ved at være kaldet blandt dem der staae i dette Selskabs Spidse; ja! blot ved at tage Deel i dets Virksomhed?

Og dog er sandelig denne Kælelse ikke den eneste, som i dette Dieblif er levende i min Barm. O! hvor kunde jeg blot et Dieblif glemme, hvilke Mand før mig have indtaget denne Plads, eller med hvem jeg deler den! Det er sandelig ingen fremtet Selverkjendelse, naar jeg forsikkrer, med Undseelse at indtage min Plads imellem disse! -- Kun naar Selskabet vil være tilfreds med det jeg ved god Villie og usfortroden Flid formaaer at udrette; tilfreds med, at jeg som en ærlig Svend

tilendebringer mit Dagarbeide, overeensstemmende med de Kræfter, Naturen har skjænket mig; kun da, siger jeg, tør jeg haabe at vinde dets Bifald, og naar jeg engang igjen fratræder, at medtage det hædrende Vidnesbyrd: at have handlet som en god Borger, som en ærlig Landsmand, og her at efterlade mig et venligt Minde.
